

ного послідовника християнства, життя подвижників християнської віри, проповіді Філарета тощо;

— глобальні проблеми сучасності та РПЦ: питання збереження миру і довкілля, миротворча діяльність Церкви;

— православна церква й історія: статті історичної тематики, 1000-ліття прийняття християнства на Русі, 2000-ліття Різдва Христового тощо;

— вшанування святих і угодників;

— обряд у житті вірянина: у статтях журналу за півріччя (1989).

Кінець 80-х років минулого століття відзначився процесом "відлиги" у духовному житті України, появою певної, хоча і незначної, релігійної свободи, що, безперечно, мало вплив на тематику публікацій церковної преси [7].

Від 1992 року "Православний вісник" — офіційне періодичне видання Київської Патріархії.

У радянській Україні преса, призначена для боротьби з релігією, виходила численними тиражами. Зокрема, у 1960—1964 роках Товариство для поширення політичних і наукових знань УРСР друкувало журнал "Войовничий атеїст". Тиражі щороку зростали: 1960 — 25 000 пр., 1961 — 43 500 пр., 1962 — 47 200 пр., 1963 — 53 300 пр., 1964 — 61 400 пр. Із 1965 року продовженням видання став журнал "Людина і світ" (засновник — товариство "Знання").

Висновки. Релігійна преса була покликана не лише задовольняти інформаційні, духовні, релігійні потреби читачів, а й формувати світоглядні засади суспільства. Незважаючи на несприятливі умови — цензуру, війну, голод, руїну, ксенофобію, репресії, злидні, паперову кризу, атеїстичну пропаганду тощо, — видавництва релігійної літератури працювали в доленосні періоди української історії й мали вдячну аудиторію. Їхня видавнича діяльність, вільна від закликів до насильства, шовінізму, класового протистояння чи расової нетерпимості, сприяла стабілізації та демократизації суспільства. У кінці ХХ століття з'явилися нові можливості для релігійного життя в нашій державі, а час розквіту православної періодики настав у незалежній Україні.

Список використаної літератури

1. *Релігієзнавчий словник* / за ред. професорів А. Колодного і Б. Лобовика. — Київ: Четверта хвиля, 1996. — С. 275.
2. *Бойко А.* Церковна преса: якою вона мусить бути / А. Бойко // Режим доступу: journal.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1896. — Назва з екрана.
3. *Сабінін Е.* О свободной Церкви въ свободной России // Християнская мысль, 1917. — № 7/8. — С. 32.
4. *Бойко А.* Преса православної церкви в Україні. Культура. Суспільство. Мораль / А. Бойко // Режим доступу: disser.com.ua/contents/16616.htm. — Назва з екрана.
5. *За українізацію* // Український православний благовісник, 1926. — № 20. — С. 4.
6. *Ігнатуша А.* Доля адвентистського журналу "Благовісник" як відзеркалення суспільних процесів у радянській Україні 20-х років ХХ ст. / А. Є. Ігнатуша // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. — Запоріжжя, 2002. — Вип. XV. — С. 144—154.
7. *Оксюк О. О.* Тематично-жанрова специфіка сучасних православних конфесійних часописів в Україні / О. Оксюк. — Режим доступу: http://j-school.kiev.ua/images/uploads/textblog/08_3_Oksiuk_Olga_dyplom2008.pdf. — Назва з екрана.

Произведен обций обзор религиозных периодических и продолжающихся изданий советской Украины эпохи освободительной борьбы, которые хранятся в Государственном архиве Книжной палаты Украины; приведена характеристика религиозных украинских журналов согласно году и месту издания, их идеологическому направлению; проанализированы религиозные журналы разных конфессий, определены концепции, тематика и проблематика публикаций.

The general review of religious periodic and proceedings editions of soviet Ukraine is produced times of liberation fight, which are kept in the Record office of the Book chamber of Ukraine; description of the religious Ukrainian magazines is resulted after a year and places of edition, by their ideological direction; the religious magazines of different confessions are analyzed, conceptions of publications, subject and problems, are certain.

Надійшла до редакції 5 вересня 2016 року

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ТА ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

УДК 02(477)(091)+[378.6:2](477.54-25)(092)

Віктор Сєдих,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри документознавства та книгознавства ХДАК

Невідомий А. Ашукін: сторінки з історії бібліотек та бібліотечної освіти

Висвітлено внесок видатного українського бібліотекознавця, представника харківської наукової школи бібліотечного каталогознавства А. Ашукіна в розвиток бібліотечної науки, освіти та практики.

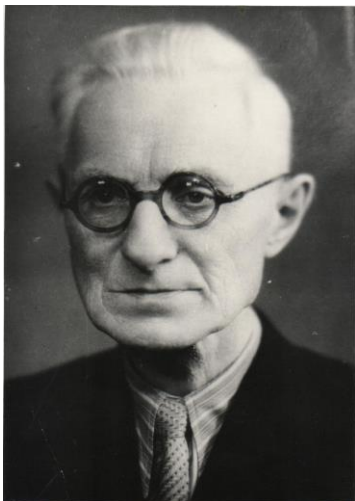
Ключові слова: харківська бібліотекознавча школа, педагог, Харківський державний бібліотечний інститут, бібліотечне каталогознавство, Анатолій Анатолійович Ашукін (1892—1964).

У 2017 р. виповниться 125 років від дня народження Анатолія Анатолійовича Ашукіна (1892—1964). Бібліотечній громадськості це ім'я нині мало відоме, але в довоєнному та повоєнному бібліотечному Харкові ХХ ст. його добре знали. До того ж численні випускники Харківського

державного бібліотечного інституту (ХДБІ) 1940—1960-х рр. поширювали відомості про чудового викладача і фахівця по всій Україні, а сам він неодноразово виступав на виїзних семінарах, конференціях у різних містах України, зокрема в Києві, де діяв Київський філіал ХДБІ (нині — ХДАК). До

ювілею Анатолія Анатолійовича у 1962 році Вчена рада ХДБІ підготувала урочисте засідання. Це був один із виняткових проявів поваги до колеги, науковця, педагога.

Шкода, але А. Ашукін залишив після себе незначну наукову спадщину (майже 20 джерел). Тому сучасники про нього мало пишуть і ще менше знають. Навіть у фундаментальній статті про каталогознавців ХДАК йому відведено небагато сторінок [23]. Так само в історичних працях про Академію про нього лише згадують. Але зібравши матеріали про цю неординарну особистість, ознайомившись з його публікаціями, сьогодні можемо збагнути непересічне значення доробку вченого.

А. Ашукін

Як відомо, кафедра документознавства та книгознавства ХДАК нині уособлює наукові школи документознавства, бібліотечного фондознавства та каталогознавства в Україні. Вона має 100% науковий ценз (доценти і професори). Зародження і становлення кафедри припадає на 1949/1950 навчальний рік. Тривалий час вона називалася кафедрою бібліотечних фондів і каталогів. Її почергово очолювали О. Майборода, А. Ашукін, С. Тамм та інші відомі фахівці. Так, Анатолій Анатолійович працював на посаді завідувача з 1953 до 1963 р. Це десятиліття формування дієвого, молодого за віком колективу, становлення кафедральних навчальних курсів, їх методичного забезпечення, вдосконалення методик викладання, композиції та структури, наповнення їх змістом, встановлення ліній розмежування зі спорідненими бібліотекознавчими дисциплінами. Сучасні фундаментальні курси, які студенти опановують на кафедрі: "Аналітико-синтетична обробка документів (АСОД)", "Бібліотечні ІПС (БІПС)", "Бібліотечні фонди" — зростають з навчальної дисципліни "Бібліотечні фонди і каталоги", основний зміст та методика викладання якої були сформовані під час керівництва кафедрою А. Ашукіна. Особливий внесок він зробив у розділі, присвячені бібліотечним каталогам. Курси "АСОД", "Бібліотечні ІПС" увібрали багато напрацювань Анатолія Анатолійовича, який об'єднав теорію і практику каталогознавства. Абсолютно логічним було б, якби він уклав підручник з організації бібліотечних каталогів, проте навчальний посібник написали його київські співробітники О. Сокальський та В. Туров, а от науковим редактором став А. Ашукін [22].

Є такий феномен "енергія роду". Це означає що його представники увібрали типові риси родичів різних поколінь, як носії спільної генетичної пам'яті відбивають певний тип культури. Є відомості, що рід Анатолія Анатолійовича походив від купецької династії, члени якої були не тільки успішними підприємцями, а й залишили певний доробок у

гуманітарній сфері. Зокрема, один із Ашукіних, Микола Сергійович, був укладачем популярного наукового довідника "Крылатые слова: Литературные цитаты. Образные выражения", а також автором поетичних творів і літературознавчих праць [8].

Батько Анатолія Анатолійовича, переїхавши до Харкова, спочатку успішно працював (про це повідомили навіть місцеві газети), дістав звання почесного громадянина міста. А. Ашукін зі щирою теплотою згадував харківську околицю — с. Основу, де промайнуло його дитинство. Цікаво, що їхня сім'я жила неподалік від садиби Г. Квітки-Основ'яненка.

Анатолій закінчив гімназію, готувався до вступу в університет, проте батько збанкрутував, захворів разом із матір'ю. Вся відповідальність за них і молодшого брата лягла на плечі ще зовсім молодій людині, студента історико-філологічного факультету Харківського університету. Він не зламався, а навпаки, відчув себе гідно, самостійною людиною.

У нових, надзвичайно важких умовах потрібно було шукати заробітків, утримувати дружину, доньку і сина. Випускник університету, звісно, мав певні шанси знайти роботу в освітній та позаосвітній установі. Доля спрямувала його до бібліотеки. З 1922 до 1953 р. він змінив усього три місця роботи: 5-та міська бібліотека, бібліотеки Клубу міліції та Будинку вчителя.

Працюючи у книгозбірнях, А. Ашукін швидко опанував бібліотечно-бібліографічні технології, зокрема в 5-й міській бібліотеці він працював на посаді класифікатора. Це одна з найскладніших бібліотечних спеціалізацій, оскільки організатор систематичного каталогу, галузевої розстановки книг на полицях, мав бути широко освіченою людиною, яка вільно орієнтується в системі знань, здатна швидко збагнути головну думку твору й визначити її за допомогою класифікаційного індексу. Одночасно він обслуговував абонентів, кваліфіковано допомагав у доборі літератури (нагадаємо, що у 1920—1933 рр. серед відвідувачів масових книгозбірень було багато читачів, які ледве володіли технікою читання (тільки-но закінчили курси з лікнепу) або мали низький рівень освіти).

Більшість абонентів потребували особливої уваги, їхня поведінка часом дратувала бібліотекарів, але вони завжди залишалися чемними та тактовними, ведучи бесіди про прочитане, розповідаючи про книги, актуальні статті, обліковуючи книговидачу, одночасно підтримуючи належний порядок на книжкових полицях.

Так минав робочий день бібліотекаря. У вільний час А. Ашукін готував масові (просвітницькі) заходи (тематичні вечори, конференції тощо), брав участь у політичних кампаніях, рухах, різноманітних переписах, стажуваннях; у весняно-осінній період перебував на сільськогосподарських роботах, які обов'язково передбачали шефську допомогу місцевим школам і бібліотекам. Інтенсивність бібліотечної роботи збільшилася, коли він почав працювати у профспілкових бібліотеках при Будинках міліції та робітників освіти.

У той час Анатолій Анатолійович був відомим серед місцевих бібліотекарів, заслужено користувався їхньою пошаною. Оскільки професія бібліотекаря є відкритою, публічною, співробітники різних книгозбірень знайомляться, спілкуються між собою на семінарах, з'їздах, конференціях, доповідаючи про власні здобутки, досвід, обговорюючи аналітичні матеріали, підготовлені ними. А. Ашукін постійно брав участь у таких заходах як один із найдосвідченіших та найосвіченіших. На той час бібліотекарів з університетської освітою, тривалим стажем роботи було небагато. Його професійні та ділові риси доповнювали чудові людські якості: доброзичливість, інтелігентність, шляхетність.

А. Ашукін почав публікувати у фахових журналах статті про нагальні проблеми масових (профспілкових)

книгозбірень. Одну з найперших публікацій "У боротьбі за збереження книжки" [7] присвячено аспектам зберігання бібліотечних фондів масових і профспілкових бібліотек. На той час серйозною проблемою було недбайливе ставлення читачів до книг, регулярні затримки в поверненні. Отже, А. Ашукін пропонував організаційні, виховні заходи впливу на читацьку свідомість. Окремі з них відображають особливості роботи з книгою, правила користування бібліотекою, виявлення та покарання порушників.

Від 1939 року А. Ашукін співробітничав із Харківським державним бібліотечним інститутом (ХДБІ). У зрілому віці досвідченого бібліотекаря запросили викладати в інституті за сумісництвом. Він, не вагаючись, погодився, оскільки відчував, що цей вид діяльності йому до снаги: "Це був найкращий, світлий період мого життя..." — згадував Анатолій Анатолійович [20].

Через події Другої світової війни А. Ашукін відновив педагогічну роботу 1944 року. Спочатку обіймав посаду викладача кафедри бібліотекознавства Харківського державного педагогічного університету, а з 1947 року, коли знову розпочав роботу ХДБІ, став старшим викладачем однойменної кафедри. Це був єдиний в Україні бібліотечний ВНЗ, у якому навчалося 1300 студентів з різних куточків країни, багато харків'ян. Майже половина учнів — на заочному відділенні. Аудиторій не вистачало. Нова робота полонила Анатолія Анатолійовича: заняття, підготовка до них, наради, семінари, засідання кафедри, яку очолювала Н. Фрідьева, відрядження до Києва, Москви, керівництво науковою роботою студентів тощо. Він органічно поєднував викладання курсу "Бібліотечні фонди та каталоги" з практикою, неодноразово виступав з доповідями та лекціями про бібліотечну каталогізацію на нарадах і семінарах в УРСР, зокрема й на Харківщині, оскільки більшість масових книгозбірень потерпала від відсутності або неякісних бібліотечних каталогів. Анатолій Анатолійович, як ніхто інший, усвідомлював, що без цих пошукових систем у книгозбірнях не може бути ефективного обслуговування читачів.

Як висококваліфікованого фахівця, серйозного науковця, досвідченого педагога, громадсько-активну людину в 1953 р. А. Ашукіна призначили завідувачем кафедри бібліотечних фондів і каталогів. До її складу ввійшли неординарні особистості, з якими у нього склалися ділові, товариські, доброзичливі стосунки. Приміром, В. Мільман, автор найпершої публікації про А. Ашукіна, зауважувала: "Є люди, що наче теплі промені сприяють зростанню всього нового в житті. Саме такою людиною був А. Ашукін" [19, с. 138].

Зокрема, членами кафедри були відомі фахівці Є. Тамм, Л. Котенко, Д. Кумок, О. Майборода, Т. Марченко та ін. Є. Тамм (1918—1991) серед них посідає особливе місце як один із найвидатніших бібліотекознавців України II пол. XX ст. [14, с. 23—24]. Саме йому в 1963 р. передасть завідування кафедрою А. Ашукін. Їхня довготривала співпраця, спільні людські цінності, людяне, інтелігентне ставлення до оточуючих, колективне розв'язання професійних проблем сприяли дружнім стосункам і між ними, і між їхніми сім'ями.

Анатолій Анатолійович та Євген Петрович переймалися вдосконаленням навчальних планів факультету, до тонкощів розуміли особливості їхнього складання, отже фахівців неодноразово запрошували до Києва для участі в семінарах, виробничих нарадах. Зокрема А. Ашукін у записках згадує про семінар викладачів культосвітніх технікумів, на якому доповідав про методику викладання навчальних курсів з бібліотекознавства та використання наочності у викладанні.

У 1950—1960-ті рр. багато навчальних курсів не було забезпечено підручниками, навчальними посібниками. Замість них студентам для самостійної роботи рекомендували практичні посібники — "бібліотечні техніки", інструктивні матеріали, статті і консультації з журналу "Бібліотекар", "Соціалістична культура", таблиці бібліотечної кваліфікації тощо. Звісно, що вони відображали тодішню теорію і практику каталогізації, але не були пристосовані для засвоєння навчальних курсів. Перший підручник для вищої школи "Бібліотечні фонди і каталоги" побачив світ лише 1961 р. [12]. А. Ашукін як завідувач кафедри і досвідчений педагог очолював роботу з розробки методичних посібників. Власноручно підготував і опублікував низку методичних вказівок для студентів-заочників з організації бібліотечних каталогів [10—11; 13]. Вони відображали важливу частину загального навчального курсу "Бібліотечні фонди і каталоги". В середині 1960-х рр. ця частина виокремилася в курс "Бібліотечні каталоги", який до початку 1990-х рр. залишався на титульній сторінці навчального плану бібліотечних дисциплін!

Наступний випуск, який також витримав два видання, був присвячений систематизації документів та організації систематичного каталогу [13]. За значущістю, ступенем абстрагування, складністю щодо засвоєння інформації, місткістю ці технологічні процеси не мають рівних у сфері бібліотечної каталогізації. Останній третій випуск висвітлював не менш складні процеси предметизації та організації предметного каталогу [11]. Цікаво, що в ті часи тільки в ХДБІ студентам детально викладали теорію і практику предметизації документів, оскільки в СРСР цей вид наукового опрацювання документів вважався безперспективним і обмежувався здебільшого медичними бібліотеками. Тільки в останній чверті XX ст. його почали розвивати внаслідок поширення комп'ютеризації ПС.

Рівень підготовки бібліотечного спеціаліста у повоєнний період був високим. ХДБІ разом з Київським філіалом готував бібліотекарів для всієї України, а його випускники успішно працювали в союзних республіках. У 1950-х рр. щорічний набір на бібліотечний факультет становив 200 осіб (нині 10!). Частина випускників інституту після його закінчення одразу призначали на керівні посади вищого рангу.

Високому рівню підготовки студентів сприяла виробнича практика студентів. У навчальному плані їй було відведено на II курсі — 3 тижні, на III — 7 тижнів, на IV — 7 тижнів (нині на III курсі — 4 тижні, на IV — 4 тижні). Під керівництвом Анатолія Анатолійовича були підготовлені розділи програм виробничої практики для всіх курсів. У них відображено технологічні процеси формування фондів і каталогів книгозбірень. У сучасних програмах з практики збереглися окремі завдання, які не застаріли. Викладачі бібліотечного факультету визначали бази практики, майбутні завдання, спеціальні заходи. Так, кафедри бібліотекознавства, бібліотечних фондів та каталогів у 1959/1960 навчальному році розробили і впровадили спільний проект з організації відкритого доступу до бібліотечного фонду на базі практики — Близнюківської районної бібліотеки Харківської області. Цей експеримент мав значно покращити бібліотечне обслуговування мешканців регіону.

Аналіз публікацій А. Ашукіна, безумовно, засвідчує, що його наукові інтереси зосереджено на фундаментальних проблемах бібліотечної справи: бібліотечній каталогізації та формуванню бібліотечних фондів. Від їхньої функціональності залежить успішність бібліотечної роботи. Для А. Ашукіна, який розпочав шлях у професію з каталогізації фондів 5-ї міської бібліотеки, відповідав за комплектування і каталогізацію документів в двох профспілкових книгозбірнях, це була беззаперечна істина. Недарма він як високий

професіонал і аналітик очолював кафедру бібліотечних фондів і каталогів, викладав аналогічні навчальні дисципліни.

У середині ХХ ст. провідні наукові бібліотеки світу стикнулися з гострою проблемою недостатньої площі для фондозбереження. Лише завдяки будівництву нових приміщень розв'язати її неможливо. Економії площ фондосховищ могло сприяти мікрофільмування. Фахівці підраховали, що цей процес дає змогу скоротити розміри сховищ до 95%, до того ж має багато інших переваг, зокрема сприяє доступності і збереженню рідкісних видань тощо. А. Ашукін ще наприкінці 1940-х рр. спрогнозував поширення мікрокниги в бібліотеках СРСР. Проаналізувавши переваги мікрофільмування, мікрокниг, можливість створення портативних читальних апаратів, він передбачив широке використання мікрovidань у книгозбірнях, вважав їх надійним інструментом формування культури народу [6].

Ознайомлення з науковою спадщиною А. Ашукіна уможливило висновок, що фахівець віддавав перевагу систематизації документів та організації систематичних каталогів, за допомогою яких задовольняють галузеві інформаційні запити читачів. У 1950-ті рр. теоретична розробка спеціальної методики перебувала на стадії становлення. А. Ашукін зробив цінний внесок в її подальший розвиток, зокрема чітко окреслив основні питання спеціальної методики систематизації документів, які мають розкривати сутність і структуру певного відділу у таблицях класифікації; зв'язки і розмежування між відділами; особливі правила і методи систематизації документів з певної галузі знань. Сьогодні саме так викладають цей розділ у навчальному курсі "АСОД". За кілька десятиліть ця схема не змінилася за винятком окремих нюансів, обумовлених особливостями бібліотечних класифікацій (ББК і УДК). Вона зафіксована у всіх підручниках, навчальних і методичних посібниках, за якими нині навчаються студенти.

А. Ашукін цілком слушно вважав й методичний супровід навчальних курсів важливим завданням бібліотечної науки. Особливо цікавою є остання публікація А. Ашукіна "Про програми з курсу бібліотечних фондів і каталогів" [3]. Він проаналізував всі типові програми, надіслані з Москви, за десятиліття — з 1951 до 1961 рр. — і визнав, що вони мають численні недоліки змісту і структури, особливо щодо історичних тем про складання бібліографічного опису, бібліотечної класифікації, а розділи, присвячені бібліотечним фондам вважав найменш вдалим. А. Ашукін наголошував, що потрібно створювати програми, що відображатимуть наукові основи курсів.

На жаль, констатуємо незначну кількість наукових праць у фахівця і педагога такого рівня. У післявоєнний період не знайдено жодної його публікації у фахових періодичних виданнях. Безперечно, що максимальний потенціал, зусилля було витрачено на навчально-методичне забезпечення, адміністративну роботу, заняття зі студентами, суспільну діяльність. Від написання кандидатської дисертації він відмовився. Однак як викладач вишу, завідувач кафедри А. Ашукін був залучений до науково-дослідницької роботи, залишив кількісно невелику, але цікаву наукову спадщину.

Отже, з ім'ям А. Ашукіна пов'язано становлення кафедри бібліотечних фондів і каталогів (нині документознавства та книгознавства): сформовано висококваліфікований науково-педагогічний колектив; адаптовано централізовані плани і навчальні дисципліни до вимог освіти в УРСР; розроблено та оприлюднено їхній методичний супровід; опубліковано перший в Україні підручник з орга-

нізації бібліотечних фондів і каталогів; сформовано незмінну десятиліттями кафедральну стратегію — підготовка власних підручників і навчальних посібників; закладено підвалини науково-дослідної роботи (С. Тамм, Д. Кумок згодом успішно захистили кандидатські дисертації); визначено принципи і напрями співробітництва з бібліотечними і бібліографічними структурами, зацікавленими у взаємодії з кафедрою (республіканські, обласні, районні бібліотеки, Книжкова палата УРСР тощо). А. Ашукін разом з викладачами створив сприятливі умови для подальшого розвитку кафедри під керівництвом С. Тамма. Шкода, що знадобилося кілька десятиліть, аби об'єктивно оцінити непересічну особистість українського педагога і бібліотекознавця.

Список використаної літератури

1. Амбарцумян З. Н. Систематический каталог : учеб. пособие / З. Н. Амбарцумян. — Москва : Гос. изд-во культ.-просвет. лит., 1954. — 216 с.
2. Архів Харківської державної академії культури. — Ф. 1, опис. 1-Л, од. зб. № 7971. — Особова справа Ашукіна Анатолія Анатолійовича. — 1961—64.
3. Ашукін А. А. Про програму з курсу бібліотечних фондів та каталогів / А. Ашукін // VIII звітньо-наукова конференція. Підсумки наукової роботи за 1963 р. (12—14 лютого 1964 р.) : програма і тези доповідей / ХДБІ. — Харків, 1964. — С. 50—52.
4. Ашукін А. А. Деякі питання вивчення спеціальної методики класифікації творів друку / А. Ашукін // Конф., присвячена підсумкам наукової роботи за 1959 рік (4—6 лютого 1960 р.) / ХДБІ. — Харків, 1960. — С. 37—38.
5. Ашукін А. А. До питання радянської бібліотечної класифікації : [тези доповіді] / А. Ашукін // Наукова конф., присвячена ХХІ з'їздові КПРС / ХДБІ. — Харків, 1959. — С. 11—12.
6. Ашукін А. А. Микрoкнига в бібліотеках СРСР / А. А. Ашукін // Тезиси докладов на теоретической конф. Харьковского государственного библиотечного института / ХГБИ. — Харків, 1948. — С. 18—19.
7. Ашукін [А.] У боротьбі за збереження книжки / [А.] Ашукін // Б-ка у соціалістичному будівництві. — 1935. — № 1. — С. 24—29.
8. Ашукін Н. С. Крылатые слова : лит. цитаты. Образные выражения / Н. С. Ашукін, М. Г. Ашукіна. — Москва : Гослитиздат, 1955. — 667 с.
9. Бібліотека будинку робітників освіти [Харків] // Б-ка у соціалістичному будівництві. — 1934. — № 1. — С. 32—33.
10. Бібліотечні каталоги. Вип. 1. Алфавитний каталог : метод. вказівки для студентів заочного від. з курсу "Бібліотечні фонди і каталоги" / ХДБІ ; склав А. Ашукін. — Харків, 1959. — 31 с.
11. Библиотечные каталоги. Вып. 3. Предметный каталог : метод. указания для студентов заочного отд. по курсу "Библиотечные фонды и каталоги" / ХГБИ ; сост. А. А. Ашукін. — Харьков, 1962. — 20 с.
12. Библиотечные фонды и каталоги : учебник для студентов библиотечных факультетов / З. Н. Амбарцумян [и др.] ; под ред. Ю. В. Григорьева. — Москва : Сов. Россия, 1961. — 384 с.
13. Бібліотечні каталоги. Вип. 2. Класифікація творів друку. Систематичний каталог : метод. вказівки для студентів-заочників з курсу "Бібліотечні фонди і каталоги" / ХДБІ ; склав А. Ашукін. — Харків, 1961. — 55 с.
14. Васильченко М. П. Головні етапи розвитку Харківської наукової школи бібліотечного фондознавства / М. П. Васильченко, Н. М. Кушнарєнко, А. А. Соляник // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — Харків, 2011. — Вип. 34. — С. 98—107.
15. Вєсь Харьков по 1925 г. : справочная книга. — Харьков : Коммунист, 1925. — 497 с.
16. Кленов А. В. Библиотечные каталоги : руководство для библиотечных работников / А. В. Кленов. — Москва : Всесоюз. Кн. Палата, 1963. — 351 с.

17. Кленов А. В. Организация библиотечных фондов и каталогов : учебник для библ. техникумов / А. В. Кленов, В. В. Петровский. — Изд. 2-е, испр. и доп. — Москва : Сов. Россия, 1963. — 278 с.
18. Кушнарченко Н. Н. Наукова обробка документів : підручник / Н. Н. Кушнарченко, В. К. Удалова. — 4-те вид., перероб. і доп. — Київ : Знання, 2006. — 334 с.
19. Мильман В. А. Анатолий Анатольевич Ашукін / В. А. Мильман // Библиотекознание та бібліогр. — Харків, 1972. — Вип. 12. — С. 138—139.
20. Особистий архів родини А. Ашукіна.
21. Сєдих В. В. Библиотечні каталоги як інформаційно-пошукові системи : навч. посібник / В. В. Сєдих, Г. П. Терентьева, В. К. Удалова. — ХДАК, 2003. — 192 с.
22. Сокальський О. С. Организация библиотечных фондов і каталогів : учебный посібник для техникумів / О. С. Сокальський, В. М. Туров ; під ред. А. Ашукіна. — Харків : Вид-во Кн. палати УРСР, 1958. — 230 с.
23. Сєдих В. В. Внесок викладачів ХДАК у розвиток бібліотечного каталогознавства / В. В. Сєдих // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — Харків, 2011. — Вип. 34. — С. 107—120.
24. Харківська державна академія культури : до 80-річчя з дня заснування : монографія / ХДАК ; В. М. Шейко [та ін.]. — Харків : ХДАК, 2009. — 195 с.

Освещен вклад видного українського бібліотековеда, представителя харьковской научної школы бібліотечного каталоговедения А. Ашукіна в развитие бібліотечної науки, образования, практики.

In the article deals contribution of outstanding Ukrainian expert of the library, representative of the Kharkiv scientific school library knowledge of the catalogue A. Ashukin's in the development of library science, education and practice.

Надійшла до редакції 8 серпня 2016 року

УДК 016:929

Наталія Кушнарченко,
доктор педагогічних наук,
професор,
проректор
з наукової роботи ХДАК

Світлана Євсєєнко,
провідний бібліограф
інформаційно-бібліографічного
відділу бібліотеки ХДАК

Біобібліографічні покажчики як засіб формування позитивного іміджу освітньо-наукового закладу

Висвітлено роль інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки Харківської державної академії культури у створенні нового якісного наукового продукту щодо внеску викладачів ВНЗ у розбудову галузевої науки, освіти і культури України. Наголошено на специфіці змісту і структури біобібліографічних покажчиків серії "Видатні педагоги Харківської державної академії культури" як засобу формування позитивного іміджу освітньо-наукового закладу.

Ключові слова: біографічний підхід, просопозграфічний підхід, наукова діяльність бібліотеки вищого навчального закладу, біобібліографічні покажчики, Харківська державна академія культури.

Актуальність теми. За сучасних умов посилюється значення науки майже в усіх сферах діяльності, і бібліотечна не виняток. Навпаки, зі зростанням інформаційних потреб суспільства вона дедалі більше набуває ознак науковості, інтелектуальності, креативності. Сучасний соціум визнає бібліотеку як базовий соціальний інститут, котрий відіграє важливу роль у розвитку науки, освіти і культури:

— відстежуючи, відбираючи, аналізуючи, кумулюючи, зберігаючи і надаючи в суспільне використання верифіковані, соціально та професійно значущі нонелектронні (традиційні) й електронні джерела інформації, що сприяють розвитку науки, освіти і практики;

— доводячи право інтелектуальної власності кожного автора публікації, науковий доробок котрого став широко-доступним у друкованих чи електронних версіях;

— продукуючи власні оригінальні наукові ідеї, що стосуються не лише вдосконалення бібліотечної роботи, а й інших сфер діяльності сучасного суспільства, оскільки бібліотечні фахівці нової генерації — це інформаційні аналітики, здатні на високому професійному рівні здійснювати моніторинг документних потоків, масивів і ресурсів профільної проблематики, виявляти, аналізувати, систематизувати й надавати суспільству кращі зразки інтелектуальної продукції.

Ці основні якісні характеристики властиві професійній діяльності інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки Харківської державної академії культури (ХДАК), співробітники якого серед загальних завдань книгозбірні вищого навчального закладу особливе значення надають репрезентації значного науково-освітнього доробку представників ХДАК — викладачів, співробітників, студентів, аспірантів, докторантів, інших молодих науковців, що додають до вітчизняних і світових здобутків галузевого освітньо-наукового простору інноваційні наукові ідеї та новітні навчально-методичні розробки. У діяльності бібліотеки ХДАК керується не лише вітчизняними вимогами, а й висновками світового дослідження ІФЛА, здійсненого на початку ХХІ ст., в якому, зокрема, йдеться про те, що українські книгозбірні мають долучити до глобальних інформаційних ресурсів найцінніші, ексклюзивні, оригінальні наукові ідеї, пов'язані з локальною, регіональною, краєзнавчою специфікою. Особливе завдання у створенні цих ресурсів покладено на бібліотеки ВНЗ України, які мають унікальну фондову базу публікацій науково-педагогічного складу навчального закладу — освітньо-науковий доробок як свідчення внеску викладачів в академічну скарбницю України.

Мета статті — висвітлити особливості біобібліографічних покажчиків серії "Видатні педагоги ХДАК" як